PETRA
PREŠOV, ul. SRR 1

Obchod s cirkevnými potrebami a kníhkupectvo má na sklade

Prot. doc. P. Aleš: **Cirkevné dejiny**	95,–
Trebník	40,–
Pravoslávny katechizmus (český a rus.)	10,–
Pravoslávny katechizmus (slov.)	9,–
Fencik: **Liturgika** (rus.)	3,80
Prot. B. Aleš: **Liturgika** (česká)	3,–
Patriarcha Alexij: **Výbor z díla** (český)	10,–
Patriarcha Sergij: **O spasení** (slov.)	10,–
Metropolita Nikolaj: **Výňatok z diela**	12,–
Prof. dr. Pružinský: **Patrológia I. a II. diel**	101,–
Metr. Jelevferij: **Na Božej nive** (slov.)	10,–
Cirkevné právo	37,–
Homiletika	10,–
Dr. Kačur I.: **Stručný prehľad cirkevnej archeológie**	15,–
Dr. Kernaševič: **Pastorálka**	18,–
Dr. Kernaševič: **Všeobecný typikon**	16,–
Praktický trebník	40,–
Teologický zborník II.	56,–
Základné bohoslovie	24,–
Obrázky „Pamiatka na sv. Prijímanie"	3,–
Nový zákon (cirk. slovanský)	50,–
Dr. Š. Balogh: **Úvod do filozofie**	10,–
Služebník (cirk. slovanský)	60,–
Istorija pravosl. cerkvi (rusky)	4,–
Teologický zborník IV.	52,–
Dr. P. Kernaševič: **Zrovnávacie bohoslovie**	112,–

Budúce číslo vyjde 2. októbra 1975

Vydáva: Pravoslávna cirkev v Československu, Prešov, v CN Bratislava. Redakcia: Prešov, Slovenskej republiky rád č. 1, tel. 313 79. Vedie red. rada. Vedúci a zodp. redaktor prof. dr. P. Kernaševič. Technický red. prot. R. Ferenc. Vychádza 12-krát do roka. Tlačia Dukliánske tlačiarne, národný podnik, Prešov. Ročné predplatné 12 Kčs, jednotlivé číslo 1 Kčs. Rozširuje PNS. Objednávky prijíma každý poštový úrad a doručovateľ. Zahraničnú objednávku treba adresovať: PNS — Ústr. expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. č. 48 — Povolené SÚTI 15/18 z 27. 12. 1972.

ODKAZ sv. CYRILA A METODA

ROČ. XXI. — MESAČNÍK PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI — č. 9/1975

Detská príloha nášho Odkazu

Milé deti,

Dnes si niečo napíšeme o tzv. odpustkoch; táto téma súvisí s témou v minulom čísle, kde sme hovorili o pokání.

Začneme logicky takto: keď niečo vyparatíte, rodičia vás primerane potrestajú. Nikto z vás sa tomu nebude čudovať. A teraz opak: Rozbili ste okno, podviedli ste niekoho, urobili ste zlo. Skúste za to rodičom zaplatiť. Čo vám povedia? Akiste nič lichotivé.

Tak podobne je tomu i s odpustkami. Keď totiž pápež Lev X. vyčerpal pokladnicu, vypísal odpustky, predávanie odpustkových lístkov pod zámienkou, že potrebuje peniaze na obnovu chrámu sv. Petra. Aby ste rozumeli, mníši v tých časoch predávali odpustenie vraždy za 8 dukátov, iných hriechov za nižšiu taxu. Sami katolícki veriaci tým boli veľmi pohoršení a vzniklo tak napr. luteránstvo. Katolícka cirkev hlása i dodnes, že môže okrem sviatosti pokánia odpúšťať hriechy. Učí, že Isus Christos a Panna Mária mali také veľké zásluhy, že z nich môžeme čerpať náhradu za svoje hriechy. Učí tiež, že sa stačí pomodliť určitá modlitba s vedomím toho, že po odmodlení nám bude odpustené.

Pravoslávna cirkev učí, že žiadny svätec nevykonal viac než Boh od neho žiadal, preto žiadny nemohol nadobudnúť prebytočné zásluhy, z prebytku ktorých by človek mohol čerpať. Bohočlovek Isus Christos získal, pravdaže, nekonečný poklad zásluh, nikoho však nepoveril, aby z tohto pokladu okrem sviatosti pokánia niečo prideľoval. Apoštolská cirkev vôbec takéto učenie nepoznala. Ubezpečenie Isusa Christa, že čo sa zviaže alebo rozviaže na zemi, bude zviazané alebo rozviazané na nebi, sa vzťahuje na riadne vykonávanie sviatostí a na riadne vykonávanie duchovného súdnictva v rámci zjavenia Božieho, v nijakom prípade na predávanie papierikov s odpustkami alebo „trikrát Otčenáš za krádež".

Milé deti, ak teda zhrešíte akýmkoľvek spôsobom, ponúka sa vám sviatosť pokánia v tej podobe, ako sme písali o nej minule. Nie je veľmi morálne niečo získavať za peniaze, pokiaľ ide o náboženstvo a je prinajmenšom čudné, aby určitý počet modlitieb stačil zmyť vinu. Pokánie spočíva v ozajstnej ľútosti a oplakávaní svojho hriechu, nikdy nie v mechanickom opakovaní slov, hoci sú to slová modlitby. Kde je napísané, koľko sa máme modliť, aby sa nám odpustilo? Ale je jasné, že sa máme modliť toľko, koľko môžeme, koľko vládzeme máme prosiť o odpustenie. Nikdy nesmieme špekulovať, pretože okrem Boha nám nik nemôže odpustiť. Bohu sa však neplatí, to je, ako si myslím, každému jasné.

Do nového školského roka vám želám všetko najlepšie.

VAŠA TETA HELENA

Kríž a milosť

Istý básnik napísal, ako sa vystatovali veľhory jedna pred druhou. Mont Everest sa chválil výškou, hora Ararat tým, že pri jej úbočí pristál Noe so svojím korábom, hora Sinai sa pýšila Desatorom. Ozvala sa i Golgota. Nebola vysoká, ale zrazu sa na ňu obrátila pozornosť všetkých veľhôr. A Golgota tíško všetkým oznámila, že jej skaly boli posvätené najsvätejšou krvou Christovou a že na svojom vŕšku má zástavu víťazstva nad diablom — kríž Christov.

Pozrime sa na Golgotu aspoň z našej diaľky. Slnko sa pomaly stráca a na horu padá tma, ktorá ju čoskoro zahalí i s jej skalami i s dejmi, ktoré sa na nej odohrávali. Christovo telo už leží v hrobe... Zostal kríž, na ktorom bolo pribité. A prešli veky... Kríž vchádza do všetkých miest i dedín, do kráľovských palácov i do úbohých chatrčí. Žiari na vysokých chrámových vežiach a zdobí telá mučeníkov za Christovu vieru roztrhaných divou zverou. Kríž vidíme pri poľných cestách, na cintorínoch, kríž daroval veriacim milosť Božiu.

Milosť Božia. Často počujeme toto slovo, opakuje sa takmer v každej modlitbe. Ale koľko je medzi nami takých, ktorí nechápu význam tohto slova pre kresťana. Milosť (blahodať) je každým Božím darom. Náš život, rozum, sloboda, naše šťastie a všetko, čo potrebujeme k životu, to všetko je darom Božím — to je Jeho milosť. Bez milosti Božej nemôžeme byť spasení. Apoštol Pavel, ktorý bol milosťou Božou obrátený na správnu a spasiteľnú cestu, píše, že „Duch prichádza na pomoc našej mdlobe" (Rim. 8, 26). A koľko bolo na svete takých Saulov, ktorí potrebovali milosť Božiu? Nedostali ju len tí, ktorí si ju nepriali mať, odvrátila sa od nich na ich záhubu, hoci Christos svedčí každému: „Ajhľa, stojím pri dverách a klopem! Kto počuje môj hlas a otvorí dvere, vojdem k nemu a budem večerať s ním a on so mnou" (Apok. 3, 20), lebo On nechce, aby človek zahynul, ale želá si, aby každý človek bol spasený.

Pamätajme vždy, že sme vykúpení za veľmi drahú cenu — krvou Christovou preliatou za nás na kríži. Chráňme si preto poklad milosti Božej, ktorá sa nám dáva od Boha zásluhou Spasiteľa nášho Isusa Christa. Nech by nás Jeho milosť neopustila nikdy, najmä nie vtedy, keď sa budeme lúčiť s pozemským životom, aby sme na krídlach Jeho milosti a ňou ospravedlnení mohli vojsť do kráľovstva a vidieť Jeho slávu.

Narodenie Matky Božej Márie

Sviatok Narodenia Bohorodičky neoslavujeme preto, že pochádzala z rodu Dávidovho, ale preto, že sa nám v nej narodila Matka Božia, Matka Vykupiteľa sveta, naša Zástankyňa pred Bohom.

Boh si zvolil dieťa — Máriu — na veľkú úlohu. Prostredníctvom nábožných rodičov Jáchyma a Anny ju na túto úlohu pripravoval a vychovával. Pripravujeme i my naše deti na veľké úlohy?

Pri sobáši sa spomína, že manželia berú na seba zodpovednosť za deti, ktoré budú mať. Dnes sú to deti, ale nevieme, na čo raz môžu byť povolané. Učíme svoje deti disciplíne, zodpovednosti, slušnosti, priateľskému správaniu sa voči každému, vyhýbaniu sa zlým kamarátom a zlej spoločnosti, aby raz neboli na obtiaž a hanbu tejto spoločnosti? Potom dobre robíme, ak toto všetko máme na mysli.

Deti sú darom Božím, dedičmi Jeho Kráľovstva, ako píše apoštol Ján: „Milovaní, teraz sme dietkami Božími, a ešte nevyšlo najavo, čím budeme. Vieme, keď vyjde najavo, Jemu budeme podobní, lebo Ho uvidíme tak, aký je“ (1 Ján 3, 2). Nie je dôležité, z akého rodu pochádzame, všetci, ako veríme, pochádzame od prarodičov Adama a Evy. Dôležité je, či zachováme dedičstvo otcov do konca nášho života, či ho neznehodnotené budeme vedieť odovzdať našim deťom, aby sme všetci dosiahli večného spasenia.

To je naše poučenie zo sviatku Narodenia Matky Božej. Prosme Presvätú Máriu, aby nám na našej tŕnistej ceste životom pomáhala, aby prosila svojho Syna za naše spasenie.

Št. Horkaj, duchovný

Príprava na modlitbu

„Prv než sa pomodlíš, priprav sa“ (Sir. 18, 23).

Na každú prácu sa musíme pripraviť, aby sa stala úspešnou. Musíme sa pripraviť i na modlitbu, aby sa táto stala duši užitočnou a prospešnou.

V čom spočíva príprava k modlitbe? V prvom rade musíme veriť, že i keď sme duševne i telesne slabí a nedôstojní, hriešni, predsa Boh podľa svojho nesmierneho milosrdenstva nezavrhne ani našu modlitbu, ako nám hovorí slovo Božie: **„Keď teda vy, hoci ste zlí, viete dávať svojim dietkam dobré dary, o čo skôr dá dobré veci váš Otec nebeský tým, čo Ho prosia!“** (Mat. 7, 11; Luk. 11, 13). Musíme pred sebou vidieť Boha (Žalm 15, 8) a jasne si predstavovať, že Boh neviditeľne, ale skutočne je prítomný pri tom, keď sa modlíme, že nás vidí, počuje, že skúša naše srdcia.

Toto všetko musí vedieť každý, kto sa modlí. Na modlitbu sa kresťan pripravuje rozjímaním a sústredením. Bez týchto pocitov modlitba nemôže byť úspešná, dokonca vôbec to nemôže byť modlitba...

Sú ešte iné prípravy na modlitbu, na ktoré sa často zabúda

a bez ktorých modlitba nie je úplná. Jednou takou vecou je odpustenie nepriateľom a zmierenie sa so všetkými našimi blížnymi, so všetkými ľuďmi. Isus Christos nás naučil **„Otčenáš“**. V tejto modlitbe sa javí náš Otec nebeský Otcom nás všetkých veriacich kresťanov, preto sme bratmi a deťmi jedného Otca nebeského. Podoba modlitby, ktorú nám odovzdal Pán, je bezpochýb dokonalá. Modlíme sa: **„Ostavi nam dolhy naša, jakože i my ostavljajem dolžnikom našim“**. To značí: odpusť nám naše hriechy, lebo i my odpúšťame každému, kto nás urazil. Takáto príprava je tak potrebná, že dokonca Boh bez nej našu modlitbu neprijíma: **„Keby si teda prinášal dar na oltár a tam by ti prišlo na um, že tvoj brat má niečo proti tebe, nechaj svoj dar tam pred oltárom a odíď, najprv sa zmier s bratom a potom príď a obetuj svoj dar“** (Mat. 5, 23—24). Od toho, kto sa modlí, sa so všetkou prísnosťou vyžaduje najprv akt pokory voči blížnemu, má sa s každým zmieriť. Ak na to niekto zabúda, je jasné, že nemiluje svojho blížneho. **„Kto nemiluje brata, zostáva v smrti“** (1 Ján 3, 14). Táto neláska, ktorá ti uzatvára srdce voči blížnemu, uzatvára ti srdce i proti Bohu. V kresťanskom srdci musí horieť iskra čistej lásky a táto iskra viery a lásky nám pomôže, aby naša modlitba k Bohu naozaj i došla.

Dôležitou podmienkou pre úspešnú modlitbu je úprimné želanie a pevné presvedčenie opustiť hriech, v ktorom žijeme, a žiť podľa vôle Božej. Premúdry nás poučuje: **„Zanechaj hriech, obráť sa k Pánovi; pomodli a pred tvárou... odvráť sa od nepravdy a hneď znenávidíš mrzkosť“ (Sir. 17). I apoštol hovorí tým, ktorí chcú žiť s Bohom: „Odstúp od neprávosti každý, kto vyznávaš meno Pánovo“** (2 Tim. 2, 19). Nie je preto udivujúce, že Boh nevypočuje takú modlitbu, ktorá nie je dostatočne pripravená, ale dokonca ju odvrhne: **„Čo ma oslavujete: Pane, Pane! a nečiníte, čo hovorím?“** (Luk. 6, 46).

Ak chceme, aby modlitba, ktorou chceme dosiahnuť odpustenia hriechu, bola Bohom prijatá, musíme modlitbu spojiť s nesmiernym a dokonalým pokáním, zanechať hriechy s rozhodnutím, viac nehrešiť. Ak sa takto budeme modliť, milosť Božia nás vyslobodí spod jarma hriechu. Aby naša modlitba bola plnou a skutočnou, účinnou, bezpodmienečne musíme zo svojho srdca vykoreniť hriech, znenávidieť hriech, zbaviť sa každého hriešneho úmyslu. Keď tak urobíme, až vtedy sa naozaj začneme modliť o to, aby s pomocou milosti Božej sme si očistené srdce zachovali, aby sme si zachovali i jasný rozum, čistú dušu i telo, celý náš život.

† **Cyril**,
biskup michalovský

Ty si to...?

(Na Sťatie (Usiknovenie) Jána Krstiteľa).

V tmavej, zatuchnutej pivnici Machaerus je väznený Ján Krstiteľ, syn púšte, ktorého neľaká osamelosť. Vie, že jeho pozemský život sa končí, dožíva ho ako v hrobe, dívajúc sa na súmrak a tiene tohto sveta súčasne s pohľadom do života večného, so Slnkom pravdy, Božským Spasiteľom, na ktorého pri krste skladal svoje ruky.

Jediná starosť obťažuje jeho dušu. Pri Jordáne, keď kázal o pokání, pohol mnohými srdcami, ľudia sa chceli polepšiť po prijatí krstu z jeho rúk. Ale nedarilo sa mu presvedčiť veľa poslucháčov, že Isus, zvaný Christos, je tým zasľúbeným Mesiášom. A Jánovi učeníci sa s tichou nedôverou pozerali na Božského Spasiteľa. Snáď aj oni mali v dušiach predsudok, ktorý neskôr vyslovil Natanael: „Či z Nazareta môže byť niečo dobrého?“ (Ján 1, 46).

Nazaret pravdepodobne bol v Starom zákone málo významný. Preto sv. Ján Krstiteľ vo väzení má jedinú túžbu a želanie, aby sa jeho učeníci stali učeníkmi Christovými. Dvaja z nich, najvernejší Jánovi, prichádzajú k Spasiteľovi a kladú Mu priamu otázku: „Či si Ty ten, čo má prísť, a či iného čakať?“ (Mat. 11, 3). Sv. Ján Krstiteľ tým sledoval to, aby Christos prehlásil, že je Bohom zasľúbeným a ľudstvom očakávaným Mesiášom.

Ako odpovedá Christos Jánovým poslom? Je obklopený zástupom chudobných, ktorým láme chlieb sv. evanjelia — slovo blahej zvesti. Sú pri Ňom uzdravení slepí, hluchí, chromí, malo-

mocní. Rozšírila sa zvesť o vzkriesení naimského mládenca. Jánovi poslovia počúvajú tie zvesti prv od ľudí, ako z úst Spasiteľových. Svitá v ich dušiach, ale predsa kladú uloženú otázku: „Ty si ten?“ ... Ale Christos iba poukazuje na slová proroka Izaiáša: „Povedzte tým, ktorí sú náhlivého srdca ... vtedy sa otvoria oči slepých a otvoria sa aj uši hluchých. Vtedy poskočí kulhavý ako jeleň a jazyk nemého bude radostne pospevovať ...“ (Iz. 35, 4—5).

Teraz sa tieto slová napĺňajú a záver si mali Jánovi učeníci urobiť sami. Vracajú sa teda k Jánovi s pevnou vierou v Isusa? O tom evanjelium nehovorí. Ale Christove slová boli posledným odkazom Krstiteľovi, posledným pozdravom, aby sa nebál tých, ktorí ubíjajú telo, lebo dušu poškodiť nemôžu. Keď poslovia odchádzajú, Christos hovorí o veľkom väzňovi, ktorý svojím vystúpením na púšti upútal pozornosť všetkých a pred ktorým sa veľrada cítila trápne.

Ján — muž, zahalený do kože z ťavy, opálený, s vrúcnou túžbou po kráľovstve Božom v srdci, pevný a nepoddajný ako céder libanonský, prísny a priamy — nie je len prorokom, Ján je i Predchodcom Mesiášovým. Neukazuje na Spasiteľa zdiaľky, ale ide priamo pred Ním ako bežec oznamujúci Jeho príchod. Christos o ňom povedal: „Veru, vám hovorím: Medzi narodenými zo žien nepovstal väčší nad Jána Krstiteľa“ (Mat. 11, 11).

Ako však prijal ľud plamenné slová posledného a najväčšieho proroka? Na to s bolesťou spomína sám Christos. Ľud židovský vo svojom veľkášstve prepadol mamone a pôžitkárstvu. Delil sa na politické, vzájomne znepriatelené skupiny, stratil zo srdc obraz duchovného Mesiáša a vytvoril si z Neho politického osloboditeľa. Každý z mocných čakal na svoju príležitosť, aby sa chopil pozemskej moci.

Chudobné vrstvy národa, opovrhovaní colníci a robotníci, otroci, počúvajú Jánove slová s túžbou žiť podľa nich. Farizeji, zákonníci a saduceji, bohatí „vodcovia národa“ si Jánovho hlasu nevšímajú, alebo ním priamo pohŕdajú. Sú vo svojej ľahkomyseľnosti tak vzdorovití, že na nich sa vzťahujú Christove slová o tvrdohlavých deťoch, ktoré robia opak toho, čomu ich niekto učí (Luk. 7, 31—32).

Christove slová zvádzajú k porovnaniu. História sa v mnohom opakuje, prítomnosť sa niekedy ponáša na minulosť. Mnohí ľudia sa na život pozerajú ľahkomyseľne, pred slovami Christovými zatvárajú oči i uši. A keby dnes zaznel Jánov hlas, mnohí by si ho nepovšimli.

Nad žalárom Machaerus hoduje tetrarcha so svojimi miláčikmi, — spev, tanec, pijatika ... Hlboko pod zemou mlčí prikovaný Ján. Hore sa hýri i vo chvíli, keď Jánova hlava je oddelená mečom od tela. Ale i v tejto chvíli tieň mŕtveho desí stolovníkov. Tetrarcha nemá pokoja, pobieha z miesta na miesto. Jánov hlas znie Herodesovi v ušiach ako ozvena: „Neslobodno ti ju mať“ (Mat. 14, 5).

Prot. M. Bega

Sviatosť eucharistie v diele sv. Cyrila Jeruzalemského a Dionýza Areopagita

(Pokračovanie z č. 7. a zakončenie)

Z uvedeného vidíme, že sv. Cyril Jeruzalemský uvádza vo svojom diele len objasnenia niektorých častí liturgie, vzťahujúcich sa k sviatosti Eucharistie. Zaujímavé je, že u neho sa umývanie rúk a bozk pokoja robia pred predložením a posvätením sv. darov.

Oproti tomu sa autor diela „O cirkevnej hierarchii“ snaží vysvetliť čitateľovi všetky dôležité obrady vykonávané pri sv. liturgii. Preto hovorí o okurovaní chrámu, speve žalmov na začiatku sv. liturgie, o čítaní Písma svätého, o odchode ohlásených z chrámu. Podrobne objasňuje obraz bozku pokoja, spomínania zomrelých, umývania rúk, prijímania a poďakovania.

Sv. Cyril nehovorí nič o ustanovujúcich slovách Christových, hoci vo svojom štvrtom slove ich podrobne vykladá. V piatom slove zvlášť podčiarkuje modlitbu jereja pri vzývaní Ducha svätého na predložené sv. dary, aby urobil chlieb Telom Christovým a víno Krvou Christovou. Lebo bezpochýb to, čoho sa dotkne Duch svätý sa posvácuje (str. 248).

Pseudo-Dionýz Areopagit, ako sa zdá, nepozná modlitbu o vzývanie Ducha sv. Spomína len slová Christove, vyslovené v tej pamätnej noci: „Toto robte na moju pamiatku“.

Sv. Cyril nehovorí, či sa čítal pri liturgii Symbol viery, ale v jeho dogmatických slovách je obšírny výklad súčasného vtedy Symbolu viery. V diele „O cirkevnej hierarchii" naopak výrazne pripomína, že pri božskej liturgii sa vyhlasoval „všeobecný spev". Z textu vidíme, že Symbol viery bol čítaný až keď z chrámu odišli ohlásení (katechumeni), ale pred spomínaním mŕtvych a pred posvätením sv. darov.

U sv. Cyrila posvätenie darov nasleduje po umývaní rúk a bozku pokoja. Po posvätení sv. darov nasleduje spomínanie živých a mŕtvych. Naopak u Pseudo-Dionýza je najprv vyznanie viery, čítanie mien spomínaných živých a mŕtvych, potom umývanie rúk jerejských, posvätenie darov a prijímanie. Ustanovujúce slová u Dionýza, ako vidíme, nasledujú po spomínaných modlitbách, podobne ako teraz v alexandrijskej a rímskej liturgii.

Zaujímavá je tá okolnosť, že u sv. Cyrila Jeruzalemského bezprostrednou prípravou na dôstojné prijatie sviatosti je modlitba Pána, ktorú vykladá takmer v celej tretine svojho sviatostného slova.

Pseudo-Dionýz modlitbu Pána nespomína. Nie je pravdepodobné, že kresťania v 5. storočí túto modlitbu sa nemodlili. Zdá sa, že Pseudo-Dionýz ju nespomína preto, že v kresťanskej cirkvi o tejto modlitbe nikdy neboli žiadne spory. Predsa však zdôrazňuje ten fakt, že počas liturgie sa prednášal Symbol viery, o ktorom sa viedli medzi vtedajšími kresťanmi kruté spory.

Sv. Cyril Jeruzalemský jasne hovorí, že kresťania prijímajú Eucharistiu v podobe chleba a vína zvlášť, ako teraz prijímajú duchovní počas spoločnej služby. Pseudo-Dionýz nepíše, ako veriaci v jeho dobe pristupovali k prijímaniu, len spomína o drobení chleba a delení kalicha medzi slúžiacimi duchovnými.

Záverom by sme mohli povedať:

Sv. Cyril Jeruzalemský nám podáva mravné pokyny vo vzťahu k dôstojnému prijímaniu sviatosti Eucharistie a Pseudo-Dionýz Areopagit vysvetľuje svojim čitateľom dôležitejšie obrady vtedajšej liturgie a pritom uvádza ich symbolický význam. Preto dielo sv. Cyrila Jeruzalemského má pre nás, pravoslávnych kresťanov, prakticko-dogmatický význam. V diele Dionýza Areopagita nachádzame prvý teoretický výklad liturgie, ktorá predstavuje dodnes najvýznamnejší výplod ľudského ducha, príjemnú obeť prinášanú Bohu.

Prot. I. Karpjak

(Koniec)

Pripravenosť kresťanov na spoluprácu za mier a spravodlivosť

(POKRAČUJÚCI VÝBOR KRESŤANSKEJ MIEROVEJ KONFERENCIE 1975)

Otrasné sú spomienky na druhú svetovú vojnu, vyvolanú fašizmom. Preto z času na čas vybuchli vojnové akcie (Indočína, Blízky Východ). Od agresívnych akcií treba rozlišovať boj za slobodu.

Úlohou kresťanského náboženstva lásky je volať ľudstvo k mieru a bojovať so zlom, ktoré plodí nenávisť, vraždy a samovraždy (obdobie nacizmu).

I kresťanstvo je rozkladané podobnými zjavmi, ktoré ohrozujú život. Pripomeňme si, že Ísus Christos prišiel, aby ľudia mali hojný život (Ján 10, 10). Rozdiely vo vierouke nebránia kresťanom, aby na základe evanjelia zápasili o zachovanie ľudského života a dôstojnosti. Preto sme za spoluprácu pre blaho všetkých, čo je oceňované i sekulárnymi činiteľmi, najmä v socialistických krajinách. Veriaci môžu mať vplyv v otázke mieru na štátnych činiteľov.

V tejto otázke nie je možné byť priveľkým optimistom, vzhľadom na to, že nie je dosiahnutá stabilita mieru. V tomto smere, ako ukázal moskovský kongres mierových síl, kladnými činiteľmi sú:

1. uznanie hraníc a štátov po druhej svetovej vojne,
2. zásada riešiť problémy na základe dohôd a nie vojnou,
3. koexistencia a spolupráca v oblasti vedy, ekonomiky, obchodu,
4. snaha po odzbrojení, preto, lebo zbrojenie pokračuje a vyrábajú sa nové ničivé zbrane. Nádejný je zákaz atómových skúšok a obmedzenie raketových základní.

Mier treba budovať na s p r a v o d l i v o s t i, ktorú treba nielen hlásať, ale pestovať v živote jednotlivca a v spoločnosti. Mier a spravodlivosť sú kritériá vzájomných vzťahov medzi ľuďmi a štátmi. V Starom zákone mala spravodlivosť viac menej juridický a teokratický ráz, kým v Novom zákone pramení v plnení prikázania lásky. Spasiteľ neprišiel „rušiť zákony", ale „naplniť ich" (Mat. 5, 17). Spravodlivosť je vôľou Božou a dielom Ducha svätého a Jeho milosti. Starostlivosť o spravodlivosť je záležitosťou ekumenickou. Písmo hovorí, že na spravodlivosť majú nárok všetci ľudia bez rozdielu rasy. Tretí svet zápasí o spravodlivosť. V tom treba mu pomáhať, rovnako ako v jeho úsilí o zmenu štruktúr, ku ktorej dochádza i v Európe (Grécko, Portugalsko).

Spravodlivosť je podmienkou mieru. Spoluprácou pre všeobecné blaho sa odstraňuje hnusný egoizmus a vytvára sa zmysel života. Podľa Pascala by bolo slepotou nehľadať tento zmysel života.

K tomuto úsiliu pridávajú kresťania tiež vrúcne modlitby za „mier celého sveta“ (pravoslávna liturgia). Tieto modlitby pramenia z tvorčej lásky k blížnemu (1 Ján 5, 1).

(Tézy z pripravovaného prejavu).

† Metropolita DOROTEJ

Za mier

TÉZY O SLOBODE (5. v. s. SRC — 1975)

Človek stvorený podľa obrazu a podoby Božej obdržal dar slobody, ktorá ho približuje k Bohu (II. Kor. 3, 17).

Ide o slobodu vôle a voľby životnej cesty Božej. Sloboda je realizáciou správneho života a súčasne činnosťou pre blaho človeka a spoločnosti z vnútornej potreby a bez vonkajšieho prinútenia. Tento princíp vedie ku kresťanskej dokonalosti, ktorú prvotná cirkev nazývala svätosťou.

Konanie hriechov nie je slobodou, pretože zlo odporuje obrazu Božiemu. Blažený Augustín napísal: „Je veľkou slobodou nebyť v stave hrešiť“. (Viď príklad starozákonného Jozefa, ktorý zostal vnútorne slobodným pri vonkajšom otroctve).

Hriech je zradou slobody, prejavom jej slabosti, ktorá je podľa askétov „semä hriechu“, slabosť vôle (Rim. 7, 15).

Na prekonanie pokušenia potrebujeme milosť Božiu. I ten človek, ktorý sa usiluje o spasenie, padá do hriechu, niekedy neúmyselne, ale pre okolnosti a z omylov. Úmyselný hriech odsudzujú askéti cirkvi, ale i Kant ho nazýva „radikálnym zlom“. Ľudské vášne zbavujú slobody (posadnutosť). Úmyselný hriech je „rúhaním proti sv. Duchu“, útokom proti Bohu, prameňu dobra. Pád človeka je označovaný katechetikou ako zneužitie slobody. Človek môže slobodne voliť medzi dobrom a zlom, ale voľba zla odporuje určeniu človeka a teda nie je slobodou v pravom zmysle.

„Boh je podstatná sloboda, sloboda nie ako svojvôľa ani ako neodôvodnená neurčitá možnosť všetkého, čo ešte nie je, ale sloboda ako večné sebauskutočnenie a sebatvorivosť, ako absolútny tvorivý dynamizmus, v ktorom sa kryjú vzájomné kategórie ukončeného bytia a tvorivý život“ (S. L. Frank, Reálnosť a človek, Paríž, 1956). Kresťanstvo vo svojej podstate je založené na slobode ducha (Gal. 5, 13). Sloboda, ktorú podľa slov apoštolových dal Christos, sa líši od „prirodzenej“ slobody každého človeka.

„Poznajte pravdu a pravda vás oslobodí“, povedal Christos (Ján 8, 32). Poznať pravdu je možné iba životom podľa pravdy v cirkvi, kde sv. Duch poskytuje milosť slobody. Dar Božej milosti „má byť zachovaný a nadobudnutý slobodou človeka, lebo mimo slobody niet dokonalosti duše a vývoja podľa zásad bohupodobného rastu“ (Teologická práca č. 12, Moskva, 1974, str. 49).

Okrem duchovnej slobody a otroctva existuje nacionálne-politická a sociálne-hospodárska sloboda, alebo nesloboda. Ľudia v priebehu dejín zápasili s rôznymi formami neslobody a za svoju nezávislosť. Problémy sociálne, ekonomické nie je možné riešiť teoreticky, ale poskytnutím práva tým, ktorí ho v minulosti nemali, čo prospeje k mieru v ľudstve.

† Metropolita DOROTEJ

Blahoslavení, ktorí počúvajú slovo Božie a zachovávajú ho (Luk. 11, 28)

Ak ideme uvažovať o slove Božom, úvodom spomeňme významné slová sv. apoštola Pavla: „Beda by mi bolo, keby som nehlásal blahozvesť“ (1. Kor. 9, 16). Nuž teda, ako prísne bolo uložené apoštolom slovo Božie kázať, tak prísne bolo uložené veriacim počúvať ho. Sám Isus Christos pohrozil strašným osudom tým, ktorí nedbajú o počúvanie slova Božieho: „Ľahšie bude v deň súdny Sodome ako tomuto mestu“ (Luk. 10, 12; zrov. Mat. 11, 20—24).

Odkiaľ je taký význam kázania slová Božieho a jeho počúvania? Isus Christos pred svojím nanebevstúpením povedal: „Choďte do celého sveta a kážte evanjelium všetkému stvoreniu" (Mrk. 16, 15). A o význame živého, hovoreného slova, hádam netreba ani uvažovať, tým viac, že je to „nie ako slovo ľudské, ale ako slovo Božie" (1. Sol. 2, 13). Živé slovo má zvláštnu silu. Vrstovníci Isusa Christa sotva by boli išli na púšť, sotva by zabudli aj na jedlo, keby Isus bol len písal. Ale keď prišla zvesť, že Isus Nazaretský tu alebo tam káže, už sa za Ním hrnuli zástupy. Pozrime sa len na zázračné rozmnoženie chleba. Zástupy zabudli aj na jedlo, len aby mohli Isusa počúvať (Mat. 14, 13—21). Poslucháči „žasli nad učením Jeho" (Mrk. 1, 22) a žena, ktorá bola dojatá Jeho slovami, zvolala zo zástupu: „Blahoslavený život, ktorý Ťa nosil..." (Luk. 11, 27). Emauzskí učeníci si hovorili: „Či nám nehorelo srdce, keď nám hovoril cestou a otváral Písma" (Luk. 24, 32) Žena — hriešnica zabudla na všetko, keď pri nohách Isusových počúvala Jeho slová (Luk. 7, 37).

To je teda ten významný účinok kázaného slova Božieho. Sv. Pelágia, herečka, ktorá mala zlú povesť v Antiochii, dala sa na pokánie pod vplyvom kázania biskupa Nona o poslednom súde. Aj bl. Augustín sa obrátil pri počúvaní výrečného kazateľa sv. Ambróza. Práve preto vlial Pán Boh takú silu do slova Božieho, že duša ťažko mu odoláva. Cirkevné dejiny nám uvádzajú mnohých kazateľov, ktorí boli umelcami slova a vedeli zapôsobiť aj na tie najtvrdšie srdcia. Najmä sv. Ján Zlatoústy, ktorého kázne vedel zástup veriacich počúvať aj niekoľko hodín. Preto teda píše aj sv. apoštol Pavel: „Živé je slovo Božie a účinné i ostrejšie od každého dvojsečného meča. Preniká hlboko a rozdeľuje dušu od tela..." (Žid. 4, 12).

Tak, ako náš život nie je myslitelný bez chleba, tak ani život duše nie je možný bez slova Božieho. Lebo „nielen samým chlebom žije človek, ale každým slovom Božím" (Luk. 4, 4). A tak, ako sa chlieb nedá ničím nahradiť, tak ani počúvanie slova Božieho. Kázeň slova Božieho, to je aj časť sv. bohoslužby, lebo tam má svoje miesto, prostredie a požehnanie.

Isus Christos poslal do celého sveta svojich kazateľov, aby hojne rozsievali semeno slova Božieho do ľudských sŕdc, ale len málo je tých, ktorí ho radi a s ochotou počúvajú. Príčinou sú ľudské srdcia, ktoré nie sú schopné prijať slovo Božie, ako to hovorí Isus v podobenstve o rozsievačovi (Mat. 13, 1—23). Je to následkom toho, že si ho nevieme dostatočne oceniť.

Isus Christos raz povedal: „Mnohí proroci a králi chceli vidieť, čo vy vidíte, ale neuvideli, a počuť, čo čujete vy, ale nepočuli" (Luk. 10, 24). Áno, tisíce bohabojných ľudí žilo, ktorí túžobne očakávali Spasiteľa a radi by boli počuli Jeho učenie, ale nedožili sa tej milosti. Nám je daná táto milosť, ale ako málo je tých, ktorí slovo Božie by s ochotou počúvali.

Židia, keď sa vrátili zo zajatia do Jeruzalema a za Nehemiáša si mohli znovu postaviť mesto a chrám, zhromaždili sa pred bránou a žiadali Ezdráša, aby im čítal z knihy Božieho zákona. Tak veľmi chceli počuť živé slovo

Božie, ktoré by ich radosť ešte upevnilo. Sám Isus Christos, ako dvanásťročný, počúval slovo Božie v jeruzalemskom chráme. Ako rada počúvala slovo Božie žena — Samaritánka pri studni Jakubovej (Ján 4, 7—42). Alebo napr. Mária, sestra Lazárova (Luk. 11, 39).

A takto teda aj my máme počúvať kázeň, ako slovo Božie, ktorého podstatou je, aby sme ho zachovávali (Luk. 11, 28). Veď rozsievač neseje zrno preto, aby ho vtáci pozobali, alebo aby vyschlo na vysušenej zemi, ale aby padlo do dobrej pôdy a prinieslo úrodu. Podobne aj rozsievač slova Božieho, nekáže len preto, aby ho ľudia počúvali, alebo aby sa na jeho slovách zabávali, ale aby padlo do dobrých sŕdc a prinieslo úžitok, ako zrno v dobrej pôde. Lebo „zaiste ale blahoslavenejší sú tí, čo počúvajú slovo Božie a zachovávajú ho" (Luk. 11, 28).

Vlastenecký postoj našej cirkvi

Keďže si tohto roku pripomíname 30. výročie oslobodenia našej vlasti slávnou Sovietskou armádou, nesmieme zabudnúť na to, aký vlastenecký zápas prebiehal počas fašistickej okupácie Čiech a Moravy a ako sa zachoval vlastenecký pravoslávny biskup Gorazd spolu s duchovenstvom a veriacimi. Nikdy nezabudneme na to, že 18. júna 1942 znesvätili Nemci náš pravoslávny katedrálny chrám v Prahe, kde mali svoj azyl, podľa dávneho zvyku poskytovaný, pomstitelia českého a slovenského ľudu.

Nezabúdame ani na duchovných, prot. Václava Čikla, správcu pražskej farnosti a jeho kaplána d. o. dr. Vladimíra Petřeka, nezabúdame ani na zamestnancov tohto chrámu, dvoch kostolníkov, br. Ornesta a Laudu, predsedu zboru starších brata Jána Sonnevenda, na ich rodiny. Žiadny z nich nijako nie je v tieni nezabudnuteľného vladyku — mučeníka Gorazda, veď spolu s ním boli popravení za svoj postoj proti fašizmu. Boli zastrelení v septembri 1942.

História atentátu na ríšskeho protektora Heydricha je známa. Dokreslime ju jeho vlastnými slovami. V deň sviatku sv. Václava Heydrich v Prahe povedal: „...Tento priestor musíme raz definitívne obsadiť Nemcami a vôbec nemám v pláne ponemčovať českú bagáž". Teda zlikvidovať celý národ! Heydricha zlikvidovali parašutisti, ktorí sa po atentáte na nenávideného vraha ukryli v krypte pravoslávneho chrámu sv. Cyrila a Metoda v Prahe. Bolo ich sedem kamarátov, ôsmy ich zradil... A tak ráno 18. júna 1942 niekoľko minút po štvrtej ráno, náš chrám obkľúčili jednotky SS, tajnej

polície. Statoční bojovníci, vojaci nášho zahraničného odboja, keď videli, že boj je beznádejný proti takej presile, sami si vzali život, len aby ich fašisti nedostali živých. Pred tým dlho bojovali, tak, ako im kázala ich vojenská prísaha, niektorí padli, sami zastrelili veľa Nemcov, ale sviečka ich mladých životov dohorela a oni položili na oltár svojej vlasti to najcennejšie, čo mali — svoje životy.

Naši duchovní dobrovoľne na seba vzali neľahkú úlohu. Skryť niekoľkých bojovníkov, za ktorými sa hnala smečka fašistov. Čo prežíval otec Čikl, Petřek vo chvíli, keď sa na neho Nemci obrátili toho osudného dňa, aby dohovoril parašutistom, aby sa vzdali, keď to povedal tak, že bolo jasné, že nehovorí on, ale okupanti. Bili ho za to, kopali doňho. V ten deň nebol chrám ani kňaz nedotknuteľný... Naši duchovní sa stali pravými bojovníkmi spolu s veriacimi našej cirkvi už toho dňa, keď azyl v chráme poskytli.

Dňa 3. septembra 1942 sa v Prahe konal proces s predstaviteľmi českej pravoslávnej cirkvi. Nasledujúceho dňa biskupa Gorazda, otca Čikla a brata Sonnevenda zastrelili.

Dňa 5. septembra 1942 zastrelili otca dr. Vladimíra Petřeka. Zvláštny súd v Prahe odsúdil na trest smrti rozsudkom zo dňa 29. septembra 1942 252 ľudí na trest smrti za pomoc pri atentáte na vraha českého ľudu.

Taká je obeť pravoslávnej cirkvi. Dala najlepších ľudí, aby pomohla svojmu národu. Urobila naozajstný veľký čin, i keď počtom je cirkvou nie veľkou.

Š. H.

Starokatolícka cirkev vo svete a v Československu

Minulého roku vydala starokatolícka cirkev publikáciu „STAROKATOLÍCKA CÍRKEV SVÝM O SOBĚ". Dnes by sme si mali o tejto cirkvi pohovoriť i my.

História hovorí: pápežstvo dosiahlo vrcholu svojej moci za Gregora VII. (1073—1085). Lenže prišli aj roky úpadku vlády pápeža v 17. storočí, kedy panovníci už pápeža neboli ochotní počúvať. Najcitlivejšie to bolo, keď pápež na naliehanie katolíckych vlád bol nútený rozpustiť jezuitský rád, pretože sa zosvetštil, zavládla v ňom zlá morálka a jeho vplyv klesal v Portugalsku, Rakúsku, vo Francúzsku...

Nové zosilnenie pápežskej moci nastalo v storočí deväťnástom. Pius VII. roku 1814 sa uviedol do cirkevných a svetských mocností a toho istého roku jezuitský rád obnovil, vynaložil všetku snahu, aby ovládol celý svet a v r. 1870 vyhlásil na vatikánskom koncile dogmu o neomylnosti pápežskej. To znamená, že vraj každé učenie, ktoré pápež vysloví, alebo vyslovil, je platné pre celú katolícku cirkev.

Nová dogma o neomylnosti vyvolala odpor na samom koncile, kde sa proti nej postavil aj pražský arcibiskup kardinál Schwanzerberg, biskup Strossmeyer a iní. V Nemecku sa proti novej dogme postavil univerzitný profesor z Mníchova Ján Döllinger (+1890). Na jeho podnet odporcovia

dogmy sa oddelili od Ríma a založili starokatolícku cirkev (1873). Starokatolíci neuznávajú neomylnosť pápeža, zavrhli celibát, zaviedli do bohoslužieb materinskú reč, prijímajú pod obojím (chlieb a víno) a neuznávajú nové dogmy, ktoré zaviedla katolícka cirkev.

Veľa starokatolíkov je v Nemecku a vo Švajčiarsku. V Rakúsku bola starokatolícka cirkev posilnená koncom 19. storočia hnutím „Preč od Ríma".

Treba poznamenať, že štátna moc pápežovi v rukách nezostala, cirkevný štát mu bol odňatý a zostal mu len Vatikán a Pius IX. a jeho nástupcovia sa považovali už len za vatikánskych väzňov až do roku 1929, keď Mussolini uzavrel mier s Vatikánom po 59-ročnom nepriateľstve so štátom. Vtedy pápež prestal byť väzňom. Toľko z histórie.

U nás v Československu bol roku 1968 vysvätený holandskými biskupmi PhDr. Augustín Podolák, biskup starokatolícky a po jeho odchode do dôchodku na čele cirkvi starokatolíckej stojí gen. vikár ThDr. Ján Heger. Starokatolícke chrámy sú vo Varnsdorfe, v severných Čechách v Desnej, Jablonci nad Nisou, Novom Bore, na Morave v Šumperku, Rápotíne, Bridlične, Červenej Vode, v Prahe majú štyri chrámy a v Děčíne svoj chrám natrvalo prepožičali pravoslávnej cirkvi.

Dozvedáme sa tu aj to, aký vzťah má starokatolícka cirkev k pravoslávii. Od začiatku to boli dobré vzťahy a česká starokatolícka cirkev má k nám zvlášť dobré vzťahy. Bola vedená aj tým, že tak prospeje slovanskej vzájomnosti a od pravoslávia čerpala z bohatej studnice liturgickej tradície a zbožnosti. V priebehu dejín mala starokatolícka cirkev dobré vzťahy k carihradskému patriarchátu a k ruskej pravoslávnej cirkvi. Arcibiskup carihradskej jurisdikcie v Prahe Savatij im vysväcoval kňazov. Česká starokatolícka cirkev používa Symbol viery bez „Filioque" tak, ako cirkev pravoslávna, od začiatku sa modlia v bohoslužbách modlitbu o vzývaní Ducha svätého (epiklezis) a od r. 1968 sa tak modlí v jednej zo svojich liturgií i starokatolícka cirkev v Holandsku.

Starokatolíckej cirkvi zostali verní aj vo Francúzsku, Holandsku, Juhoslávii, Poľsku, USA a inde. Rím starokatolíkov odmietal, ale r. 1962 prijal väčšinu starokatolíckych zásad, keď sa prejavila snaha o návrat k starodávnej praxi a učeniu.

Súčasný vzťah Českej starokatolíckej cirkvi k ostatným cirkvám je vyjadrený zásadou snemu kráľovstva českého z roku 1525: „Vo svojich rádoch, povahách a starobylých zvyklostiach si neprekážali, jedni druhých nehanili, neutláčali, nerobili zo seba kacírov, ale radšej si vzájomne radili a pomáhali tak, aby dobrá jednota, svornosť, milosť a láska kresťanská celá a dokonale začlenená byť mohla".

Na záver treba podotknúť, že sa nám páči, že táto cirkev nepodceňuje ani úplne malé skupinky veriacich, lebo vie, že pravda nie je záležitosťou počtu.

Š. H.

● *Otcovia naši, svätí apoštoli — ktorých mená slávi národ vďačný — neopúšťajte nikdy svoje pole, aby vaša sejba zrela na plod večný. Nech na ňu rosa požehnania kanie: dedičstvo otcov zachovaj nám, Pane!*

(Ľudový zborník modlitieb a spevov pravoslávnej cirkvi)

Chrám zasvätený sv. bratom Cyrilovi a Metodovi v Stropkove, kde sa tohto roku konal tradičný odpust na počesť slovanských učiteľov a vierozvestov.

Zo života prešovskej eparchie

Archijerejská sv. liturgia

▲ **V nedeľu dňa 20. 7. 1975 pravoslávni veriaci v Stropkove prežívali svoj radostný deň — duchovný sviatok. Oslavovali svoj chrámový sviatok — sviatok sv. apoštolom rovných bratov Cyrila a Metoda. Slávnostnú sv. liturgiu odslúžil Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, ktorý prišiel medzi pravoslávnych veriacich do Stropkova na pozvanie miestneho duchovného, d. o. prot. Petra Cupera. Spoluslúžili d. o. prot. P. Spišák, riaditeľ ER z Prešova, duchovní zo susedných obcí a otec arcidekan prot. M. Kernaševič. Slávnostnú kázeň na tému sviatku predniesol d. o. prot. J. Lipták. Na konci svätej liturgie Preosvietený vladyka Nikolaj prehovoril k veriacim, ktorí vo veľkom počte zaplnili chrám Boží. Miestnemu duchovnému, d. o. prot. P. Cuperovi, odovzdal Preosvietený vladyka vysoké cirkevné vyznamenanie — právo nosenia mitry, ktorým ho vyznamenal Jeho Blaženstvo metropolita Dorotej za zásluhy pri konsolidácii farnosti v priebehu 25 rokov dušpastierskej činnosti otca Petra, zvlášť za oddanosť, lásku a obetavosť pri ochrane práv pravoslávnych veriacich v Stropkove a v okolí počas krízových rokov 1968—69.**

Preloženie a ustanovenie

▲ **D. o. Ján TEJ, správca farnosti v Soboši, bol dňom 15. 8. 1975 preložený na uprázdnenú farnosť Bratislava a ustanovený za správcu pravoslávnej farnosti mesta Bratislavy.**

▲ **D. o. Ján HUMENÍK, novokňaz, bol dňom 15. 8. 1975 ustanovený za správcu farnosti Soboš, okr. Svidník.**

Kňazské jubileum

V nedeľu dňa 8. júna 1975 pri príležitosti chrámového sviatku oslávil skromne, ale s vďakou k Bohu 25 rokov od kňazskej vysviacky d. o. prot. Andrej BIELORUSKÝ, správca farnosti Vyšný Orlík. Slávnostnú sv. liturgiu slúžil otec Andrej za účasti svojich bývalých spolužiakov, d. o. prot. Jána Liptáka a d. o. prot. Petra Cupera, ktorý predniesol i slávnostnú kázeň. S pozdravom sa na jubilanta obrátili obaja menovaní duchovní a na pamiatku mu venovali obraz Matky Božej Ustavičnej pomoci (Strastnej), ktorej pamiatku oslavuje pravoslávna cirkev práve toho dňa (6. nedeľa po Pasche). So slzami radosti spievali veriaci „mnohaja lita" svojmu otcovi duchovnému a modlili sa, aby ho Matka Božia chránila pod svojím sv. omoforom pri jeho ďalšej činnosti na nive sv. pravoslávia.

D. o. prot. Andrej Bieloruský sa narodil 25. novembra 1928 v Olšinkove. Po štúdiách na strednej škole vyštudoval Pravoslávny duchovný seminár v Karlových Varoch (Prahe). Dňa 2. júna 1950 bol rukopoložený na diakona a 18. júna 1950 na jereja (kňaza). Jeho prvou farnosťou bol Uličˇ, po vojenskej službe do roku 1954 pôsobil v Ruskom, do roku 1963 v Čirči, do roku 1968 v Ľubovci a od roku 1968 vo Vyšnom Orlíku. Takmer niet farnosti, kde by po ňom nezostala pamiatka. V Čirči za usilovnej pomoci veriacich urobil maľbu chrámu a opravu kaplnky, v Ruskej Voli opravu a maľbu chrámu, v Obručnom sa taktiež zaskvel chrám v novej kráse najmä jeho zásluhou. Hoci v krízových ro-

koch 1968-69 veľa vytrpel a podlomilo sa mu zdravie, neustal v usilovnej práci. Na jeho poslednej farnosti sa za pomoci Božej a usilovných veriacich zaskvel farský chrám v plnej kráse: je generálne opravený a vymaľovaný. V Nižnom Orlíku sa skvie nový pravoslávny chrám, ktorý tohto roku posvätil Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský. Za svoju prácu bol otec Andrej niekoľkokrát vyznamenaný. Pri príležitosti tohto jubilea ho vyznamenal Jeho Blaženstvo Dorotej, metropolita pražský, právom nosenia sv. kríža s ozdobami.

Želáme drahému bratovi jubilantovi, d. o. prot. Andrejovi Bieloruskému, aby mu Boh bol aj naďalej na pomoci v jeho usilovnej práci na nive sv. pravoslávia. Matka Božia nech ho chráni, aby prežil ešte dlhé roky pri zdraví.

Na mnohaja lita!

Prot. Peter Cuper

Posmrtná spomienka

Dňa 11. júla 1975 odovzdal svoju dušu Stvoriteľovi d. o. prot. Dimitrij TKAČENKO, ktorý zomrel vo veku 80 rokov v rodinnom kruhu v Mariánskych Lázňach, kde žil na odpočinku. Nebohý otec Dimitrij sa narodil 25. októbra 1895 v Siňavke, Černigovská gubernia. Po príchode do Československa vyštudoval práva v Prahe a nadobudol i bohoslovecké vzdelanie. Na diakona bol vysvätený biskupom Serafimom srbským v Chuste v októbri 1929, na jereja tým istým vladykom vo Venecii na Slovensku v novembri 1920. Hodnosť protojereja mu bola udelená r. 1944 v Sao Paolo v Brazílii metropolitom juhoamerickým Benjamínom (moskovská patriarchia). Svoju bohatú dušpastiersku činnosť rozvinul najmä v prešovskej eparchii, kde pôsobil v r. 1929 v Ladomírovej, do r. 1934 v Lukove, do r. 1951 v Bratislave, do r. 1954 v Novej Lesnej (V. Tatry). Jeho poslednou farnosťou v prešovskej eparchii bol od r. 1954 do r. 1963 Hrabovčík. Okrem prešovskej eparchie pôsobil v Sevľuši, v Bohdane, v Prahe, v Sao Paolo, v Mariánskych Lázňach.

Keďže nebohý otec protojerej D. Tkačenko prežil svoj plodný život v službách pravoslávnej cirkvi, prosíme Všemohúceho, aby ho uviedol do svojich nebeských príbytkov.

Vičnaja pamjať!

Životné jubileá

Dňa 18. septembra 1975 **sa dožíva brat Juraj VANČIK z Livova, okr. Bardejov, sedemdesiatich piatich rokov svojho plodného života.** Súčasne uplynulo už 35 rokov, odkedy vykonáva prácu kurátora a 25 rokov je kostolníkom pravoslávneho chrámu v Livove. Keď na pravoslávnu cirkev v nedávnej minulosti doľahla ťažká skúška, brat Juraj zostal jej verným služobníkom. Do ďalšieho jeho života pri príležitosti spomínaných troch jubileí želáme bratovi Jurajovi veľa dobrého zdravia a Božej milosti.

Na mnohaja i blahaja lita!

Dňa 4. septembra 1975 **sa dožil brat kurátor Michal GALAJDÍK, rodák z Osadného, t. č. bytom v Humennom, päťdesiatich rokov svojho života.** V krízovom období 1968/69 zostal verný spolu so svojou rodinou pravoslávnej cirkvi a doteraz sa podieľa aktívne na živote a rozvoji pravoslávnej cirkevnej obce v Humennom. Do budúcich rokov bratovi Michalovi prajeme veľa zdravia a úspechov vo verejnom i osobnom živote.

Kurátorský zbor

Na mnohaja lita!

Posmrtné spomienky

Dňa 2. marca 1975 odovzdala svoju nesmrteľnú dušu Stvoriteľovi naša drahá mamička Alžbeta Kováčiková, rod. Ivaňová z Úbreža. Zomrela po dlhej a ťažkej chorobe vo veku 67 rokov.

Vičnaja pamjať!

Smútiaca rodina

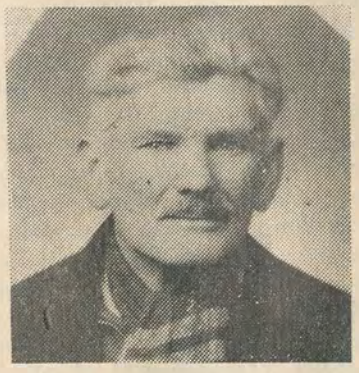

Dňa 18. júla 1975 po ťažkej chorobe odovzdal sa do milosti Božej brat Andrej SKALA z Borova vo veku 72 rokov. Brat Andrej počas svojho dospievania pochopil, že jeho miesto je v rodnej pravoslávnej cirkvi, preto sa celou svojou mysľou obrátil na Východ. Bol zakladajúcim členom pravoslávnej farnosti v Borove, neskôr i jej dlhoročným kurátorom. Zo všetkých síl sa snažil, aby farnosť žila duchovne i materiálne a často prispieval na sv. chrám. V roku 1968 zostal pravosláviu verný; uchýlil sa pod ochranu pravoslávnej farnosti v Medzilaborciach, kam pravidelne chodil na sv. bohoslužby a kde prijímal sviatosti. Bol tiež prispievateľom na chrám v Medzilaborciach. Pred rokom ťažko ochorel, ale svoju chorobu znášal trpezlivo. Bol to milý a vzácny človek, mali sme ho radi. Často prispieval i na našu pravoslávnu tlač. Na jeho poslednej ceste sa s ním rozlúčilo veľa jeho priateľov, nielen z Borova, ale aj z okolia.

Vičnaja pamjať!

Prot. M. Bega

Zo života michalovskej eparchie

● V zmysle pokynov Kresťanskej mierovej konferencie, ktoré sme obdržali prostredníctvom Metropolitnej rady pravoslávnej cirkvi v Prahe, i tohto roku v nedeľu 25. mája na všetkých pravoslávnych farnostiach michalovskej eparchie sa konali mierové modlitby pri príležitosti Dňa Afriky. Boli usporiadané zbierky milodarov na podporu rozvojových krajín a ich výnos bol poukázaný ústrediu našej cirkvi.

— — —

TRADIČNÉ CYRILOMETODEJSKÉ ODPUSTOVÉ BOHOSLUŽBY V MICHALOVCIACH

● V nedeľu dňa 6. júla 1975 sme oslávili v pravosl. katedrálnom chráme v Michalovciach náš tradičný odpust a toho istého dňa i meniny Preosvieteného vladyku Cyrila, biskupa michalovského. Slávnostnú archijerejskú sv. liturgiu v preplnenom chráme odslúžil Preosvietený vladyka Cyril za spoluslúženia d. o. prot. Jána Chomu, predsedu misijného odboru a účtovníka ER, d. o. Štefana Horkaja, predstaveného katedrálneho chrámu v Michalovciach a za posluhovania poslucháčov PBF v Prešove, br. I. Belejkaniča a br. J. Halandu. V priebehu bohoslužieb viacerí pútnici pristúpili k sv. spovedi a sv. prijímaniu. Po bohoslužbách príležitostnú odpustovú kázeň predniesol a Preosvieteného vladykovi Cyrilovi v mene duchovenstva a veriacich michalovskej eparchie i v mene svojom zablahoželal d. o. prot. J. Choma. Vyjadril Preosvieteného vladykovi srdečnú vďaku za otcovskú lásku a starostlivosť o úspešný rozvoj života pravoslávnej cirkvi v michalovskej eparchii. K meninám blahoželali Preosvieteného vladykovi i duchovní s veriacimi. Vo svojom záverečnom slove Preosvietený vladyka Cyril poukázal na veľký význam apoštolskej činnosti sv. Cyrila a Metoda pre slovanské národy a vyjadril srdečnú vďaku za milú pozornosť pri príležitosti svojich menín mu preukázanú. Bohoslužby boli ukončené spevom „mnohaja lita" a udelením arcipastierskeho požehnania.

REVÍZIA HOSPODÁRENIA NA FARNOSTIACH

● Dňa 1. júla 1975 bola prevedená revízia hospodárenia na pravoslávnych farnostiach v Strážskom a v Nižnej Rybnici. Revíziu previedol účtovník a okresný arcidekan za prítomnosti kurátorov a duchovných zo spomenutých farností.

TRADIČNÉ ODPUSTY NA FARNOSTIACH

● V nedeľu dňa 13. júla 1975 sa konali odpustové bohoslužby pri príležitosti chrámového sviatku — sv. ap. Petra a Pavla — v Podhorodi. Slávnostnú sv. liturgiu spoluslúžili správca miestnej farnosti d. o. Ladislav Fedor, okr. arcidekan d. o. Juraj Cap z Lastomíra, ktorý tiež predniesol kázeň. Na odpuste sa zúčastnilo veľa pravoslávnych veriacich i z okolitých obcí, ktorí pristúpili k sv. spovedi a sv. prijímaniu. Na záver d. o. L. Fedor sa všetkým poďakoval za spoločné modlitby.

(M. Š.)

PETRA, obchod s cirkevným tovarom v Prešove, dovoľuje si týmto upozorniť všetkých záujemcov, že vyšiel z tlače Veľký zborník tlačený latinkou v cene Kčs 80.—. Na sklade je v PETRE, kde si ho môžete zakúpiť.

NA NAŠU PRAVOSLÁVNU CIRKEVNÚ TLAČ TENTORAZ DAROVALI:

Pravoslávny farský úrad Prešov Kčs 30.—, Andrej Malina, Úpor, 100.—, Pravoslávny farský úrad Košice Kčs 300.—, Anna Kopasová, Košice, Kčs 100.—.

Naozaj štedrým darcom srdečne ďakujeme. Nech im Pán Boh zaplatí za ich dary v prospech nášho tlačeného slova!

Zemplínska nížina — aj ona svedčí, že jeseň sa už hlási.

Upozornenie

REDAKCIA nášho časopisu znovu upozorňuje, že kto by si chcel predplatiť Odkaz sv. Cyrila a Metoda v slovenskom znení, alebo Zapovit sv. Kirila i Mefodija v ukrajinsko-ruskom znení, môže tak urobiť hocikedy u svojho poštového doručovateľa, alebo priamo na svojom Poštovom úrade na oddelení Poštovej novinovej služby. Takto súčasne odpovedáme i tým našim čitateľom, ktorí sa pýtali, či je možné si naše časopisy predplatiť i uprostred roka. Áno, možné to je, časopis riadne vychádza (nie je teda vypredaný, ako bol informovaný jeden náš veriaci na pošte) a možno si ho hocikedy predplatiť. Nemá však význam posielať objednávky na adresu redakcie, pretože, ako znovu pripomíname, náš časopis rozširuje Poštová novinová služba. Až v prípade neporozumenia zo strany PNS nám napíšte a my vám zariadime, aby ste časopis Odkaz alebo Zapovit riadne a načas dostávali.

Redakcia.

● *„Keď sa modlíte, nebuďte ako pokrytci, ktorí sa radi postavujú a modlievajú v synagogách a na rohoch ulíc, aby ich ľudia videli; veru vám hovorím: Majú svoju odplatu. Ale keď sa ty modlíš, vojdi do svojej komôrky, zamkni sa a modli sa k svojmu Otcovi, ktorý je v skrytosti, a tvoj Otec, ktorý vidí v skrytosti, odplatí tebe" (Mat. 6, 5—6).*

— — — —

● *„Veď ak ľuďom odpustíte ich previnenia, aj vám odpustí váš Otec nebeský; ale ak neodpustíte ľuďom, ani váš Otec neodpustí vám, keď sa previníte" (Mat. 6, 14—15).*

— — — —

● *„Láskavosť Pána, nášho Boha, buďže nad nami! A utvrď pri nás dielo našich rúk; Ty utvrď dielo našich rúk!" (Žalm 90, 17).*

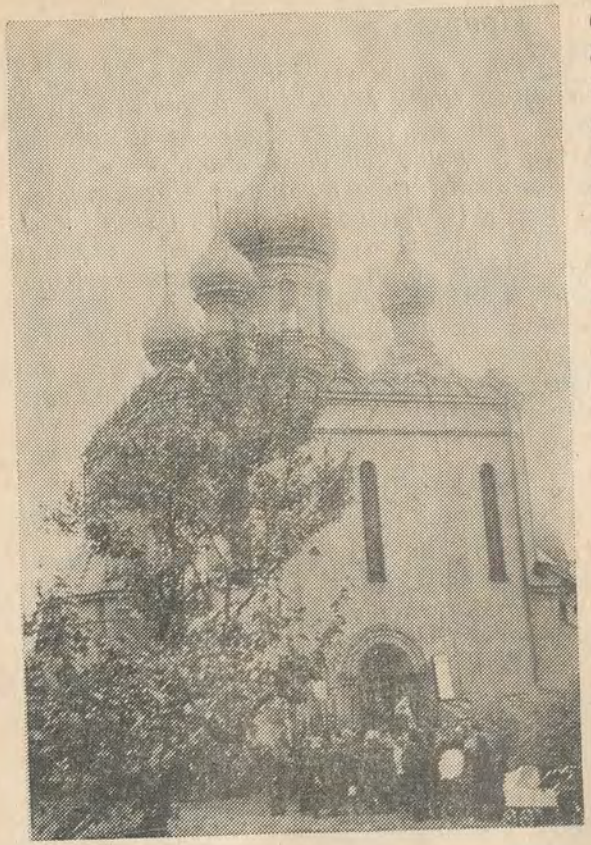

Chrám sv. Alexandra Nevského v Prešove. Pamiatku tohto svätca spomíname dňa 12. septembra.
Odpust v tomto chráme svätia pravoslávni veriaci z Prešova a okolia vo sviatok Narodenia Presvätej Bohorodičky, tohto roku v nedeľu dňa 21. septembra.

REBRÍN: pravoslávny chrám zasvätený Narodeniu Presvätej Bohorodičky. V tomto známom centre pravoslávia na Zemplíne sa koná odpust v nedeľu dňa 21. septembra.

Jeden z prekrásnych pravoslávnych drevených chrámov na Zakarpatsku